

RÖTTLE BY

Röttle by ligger tre kilometer söder om Gränna. Här möter besökare en genuin kulturhistorisk miljö med trähusbebyggelse från 1700- och 1800-talen och en rad industrilämningar längs Röttleåns ravin i dramatisk men skön natur. Röttleån har gett platsen dess namn. Denna sträcka av ån benämns på medeltiden för rytlofors – den rytande forsen. Äldsta belägg på namnet och kvarnar i ån här rör från 1279. Ån är drygt tolv kilometer lång och utgör den naturliga avvattningen av sjöarna Ören och Bunn med en fallhöjd på 108 meter. De sista fyra kilometerna är fallhöjden 74 meter. En kraftstation byggd 1923 i Gränna har medfört att åns vattenföring ändrats och är mindre än förr.

På medeltiden fanns här flera mjölkvarnar, bland annat ägda av Nydala kloster. Greve Per Brahe den yngre blev ägare av Röttle by 1641. Han satsade på utbyggnad av vattenkraften och en industriby anlades med en rad verkstäder längs ån, bland annat vapensmedja. Här förlades vantmakarestamp, krutstamp, hammarsmedja, polerkvarn och borrhruk. Ett pappersbruk anlades, vilket var i drift 1646-1879.

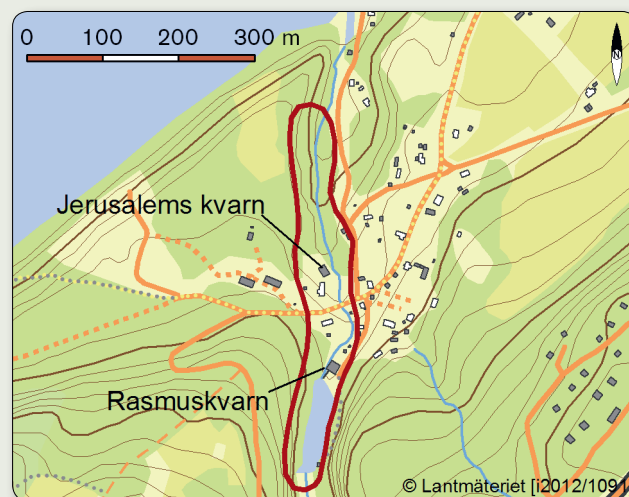
I ravinen syns spåren efter gamla husgrunder och fördämningar. Två kvarnar finns ännu kvar. På åns västra sida är Jerusalems kvarn med troligen medeltida delar i byggnaden. 150 meter uppströms är Rasmus kvarn, vars byggnad från 1650-talet var ett borrhruk med tillverkning av muskötter, men som omkring år 1700 byggdes om till mjölkvarn. Kvarnen restaurerades 1977 och körs med vattenhjulskraft. Bebyggelsen består av rödfärgade ålderdomliga, timrade enkelstugor och parstugor i en eller två våningar från 1700- och 1800-talen.

Nere vid åns utlopp i Vättern är Röttle hamn med ångbåtsbryggan där ångbåtarna fram till 1930-talet lade till.

Kvarnvisning kan bokas via Grännamuseerna. Rastplatser finns anordnade. Vandringsstig genom Röttle. Naturreservat samt vandringsleder.

De äldre gårdarna har förr bebotts av hantverkare vid industrierna. Foto Jönköpings läns museum.

SMULTRONSTÄLLE 8 I

HITTA HIT

Från Gränna: Nedre vägen/Skiftesvägen söderut skyltat Röttle. Övre vägen/Jönköpingsvägen följ skyltning Röttle. Tre p-platser finns, en nere i byn, en intill bron över Röttleån samt en på åns västra sida.

Koordinater:

N 6428370/E 466370
(SWEREF 99 TM). WGS84:
N 57 59 43.35 E 14 25
54.00

Jerusalems kvarn vid Röttleåns vattenfall. Foto Jönköpings läns museum.

JÖNKÖPINGS LÄNS
MUSEUM

036-30 18 00 ▪ www.jkpglm.se

SMULTRONSTÄLLEN

Ute i landskapet finns massor att upptäcka! Läns museet presenterar här smakprov på sevärdheter i Jönköpings län med utgångspunkt i kulturmiljöer och kulturarv.

Här finns välkända kulturminnesmärken såsom Habo kyrka och domarringarna i Smålandsstenar, men också mer okända pärlor såsom flottningsslämnarna i Valån och Stengårdshults kyrka. I länet finner vi många spår efter forna tiders människor och verksamheter, allt ifrån slott- och herresäten till övergivna vägbanor och odlingsrösen i skogsmark.

Vår tanke med Smultronställen är att det ska locka till utflykter i kulturlandskapet – där finns vår historia, som tar sig olika uttryck i den fysiska miljön. Det är ett arv värt att uppleva och värna. Under rubriken Smultronställen kommer vi allteftersom fylla på med ännu fler sevärdheter, både för länsbor och långväga besökare. Ju fler som upptäcker dessa pärlor, desto större möjlighet att de bevaras för framtiden.

FAKTA

I Jönköpings län finns över 40 000 registrerade fornlämningar, 87 riksintressanta kulturmiljöer, närmare 130 byggnadsminnen, ungefär 150 kyrkor, 100-talet hembygdsgränder med samlad äldre bebyggelse, ett stort antal industrihistoriska miljöer samt två kulturresevat. Därtill finns också ett stort antal kulturmiljöer med bevarandevärd bebyggelse. En del av dessa kan man få information om via länsstyrelsens och kommunernas hemsidor. Man kan även hitta beskrivningar via de olika hembygdsföreningarnas respektive sidor.

BRA ATT VETA

Tillgängligheten till de olika smultronställena varierar. En del är välskyltade, enkelt tillgängliga och uppfyller krav på parkeringsplatser etc. Andra kräver mer av besökaren, kanske behöver man gå en längre sträcka för att nå sitt mål, ibland är det snårig skog och väl framme möts man kanske av en trasig skylt (om det ens funnits någon). Platserna bär dock alltid på en spännande och intressant historia.

Notera också att många av de kulturhistoriska byggnaderna är privatägda och endast tillgängliga för exteriör beskådan. Respektera privat tomtmark. Många kyrkor är öppna sommartid. Under andra tider på året brukar man kunna kontakta kyrkvaktmästaren som öppnar upp.

